

Tủ sách Trí tuệ phương Đông

东方智慧丛书

Chủ biên: Thang Văn Huy Lưu Chí Cường

主编: 汤文辉 刘志强

Cố vấn học thuật: Trương Bảo Toàn

学术顾问: 张葆全

Đối chiếu Hán - Việt

汉 越 对 照

Lão Tử Tuyên Dịch

老子选译

Trích dẫn và giải thích bản tiếng Trung: Trương Bảo Toàn

选释: 张葆全

Phiên dịch: Lưu Chí Cường Nguyễn Thị Tuyết

翻译: 刘志强 阮氏雪

Vẽ tranh minh họa: Quan Thụy Lâm Doãn Hồng Lưu Vinh

绘图: 关瑞琳 尹红 刘荣

Tủ sách Trí tuệ phương Đông

东方智慧丛书

Chủ biên: Thang Văn Huy Lưu Chí Cường

主编: 汤文辉 刘志强

Cố vấn học thuật: Trương Bảo Toàn

学术顾问: 张葆全

Đối chiếu Hán - Việt

汉 越 对 照

Lão Tử Tuyển Dịch

老子选译

Trích dẫn và giải thích **bản tiếng Trung**: Trương Bảo Toàn

选释: 张葆全

Phiên dịch: Lưu Chí Cường Nguyễn Thị Tuyết

翻译: 刘志强 阮氏雪

Vẽ tranh minh họa: Quan Thụy Lâm Đoàn Hồng Lưu Vinh

绘图: 关瑞琳 尹红 刘荣

· 桂林 Quế Lâm ·

GUANGXI NORMAL UNIVERSITY PRESS

广西师范大学出版社

© 2016 by Guangxi Normal University Press.

All rights reserved.

图书在版编目 (CIP) 数据

老子选译: 汉越对照 / 张葆全选译; 刘志强, 阮氏雪译;
关瑞琳, 尹红, 刘荣绘. —桂林: 广西师范大学出版社,
2016.12

(东方智慧丛书 / 汤文辉等主编)

ISBN 978-7-5495-7819-1

I. ①老… II. ①张…②刘…③阮…④关…⑤尹…⑥刘…
III. ①道家②《道德经》—注释—汉语、越南语 IV. ①B223.1

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2015) 第 322379 号

广西师范大学出版社出版发行

(广西桂林市中华路 22 号 邮政编码: 541001)
(网址: <http://www.bbtpress.com>)

出版人: 张艺兵

全国新华书店经销

广西大华印刷有限公司印刷

(广西南宁市高新区科园大道 62 号 邮政编码: 530007)

开本: 880 mm × 1 240 mm 1/32

印张: 10.875 字数: 200 千字 图: 50 幅

2016 年 12 月第 1 版 2016 年 12 月第 1 次印刷

定价: 78.00 元

如发现印装质量问题, 影响阅读, 请与印刷厂联系调换。

总 序

文化交流对人类社会的存在与发展至关重要。季羨林先生曾指出，文化交流是推动人类社会前进的主要动力之一，文化一旦产生，就必然交流，这种交流是任何力量也阻挡不住的。由于文化交流，世界各民族的文化才能互相补充，共同发展，才能形成今天世界上万紫千红的文化繁荣现象。^[1]

中国与东盟国家的文化交流亦然，并且具有得天独厚的优势。首先，中国与东盟许多国家地理相接，山水相连，不少民族之间普遍存在着跨居、通婚现象，这为文化交流奠定了良好的地理与人文基础。其次，古代中国与世界其他国家建立起的“海上丝绸之路”为中国与东盟国家的经济、文化交流创造了有利的交通条件。

中国与东盟诸多使用不同语言文字的民族进行思想与文化对话，自然离不开翻译。翻译活动一般又分为口译和笔译两类。有史记载的

[1]季羨林：《文化的冲突与融合·序》，载张岱年、汤一介等《文化的冲突与融合》，北京大学出版社，1997年，第2页。

中国与东盟之间的口译活动可以追溯至西周时期，但笔译活动则出现在明代，至今已逾五百年的历史。

在过去五百年的历史长河中，东盟国家大量地译介了中国的文化作品，其中不少已经融入到本国的文化中去。中国译介东盟国家的作品也不在少数。以文字为载体的相互译介活动，更利于文化的传承与发展，把中国与东盟国家的文化交流推上了更高的层次。

2013年9月，国务院总理李克强在广西南宁举行的第十届中国—东盟博览会开幕式上发表主旨演讲时指出，中国与东盟携手开创了合作的“黄金十年”。他呼吁中国与东盟百尺竿头更进一步，创造新的“钻石十年”。2013年10月，习近平总书记在周边外交工作座谈会上强调要对外介绍好我国的内外方针政策，讲好中国故事，传播好中国声音，把中国梦同周边各国人民过上美好生活的愿望、同地区发展前景对接起来，让命运共同体意识在周边国家落地生根。于是，把中华文化的经典译介至东盟国家，不仅具有重要的历史意义，同时还蕴含着浓厚的时代气息。

所谓交流，自然包括“迎来送往”，《礼记》有言：“往而不来，非礼也；来而不往，亦非礼也。”中国与东盟国家一样，既翻译和引进外国的优秀文化，同时也把本国文化的精髓部分推介出去。作为中国最具人文思想的出版社之一——广西师范大学出版社构想《东方智慧丛书》，并付诸实践，不仅是中国翻译学界、人文学界的大事，更是中国与东盟进行良好沟通、增进相互了解的必然选择。广东外语外贸大学和广西民族大学作为翻译工作的主要承担方，都是国家外语非通用语种本科人才培养基地，拥有东盟语言文字的翻译优势。三个单位的合作将能够擦出更多的火花，向东盟国家更好地传播中华文化。

联合国教科文组织的官员认为，“文化交流是新的全球化现象”。^[1]
我们希望顺应这一历史潮流与时代趋势，做一点力所能及的事。
是为序。

刘志强

2015年1月25日

[1]《联合国教科文组织文化政策与跨文化对话司司长卡特瑞娜·斯泰诺的致辞》，载《世界文化的东亚视角》，北京大学出版社，2004年，第3页。

Lời tựa chung

Giao lưu văn hóa hết sức quan trọng đối với sự tồn tại và phát triển của xã hội nhân loại. Ông Quý Tiễn Lâm từng chỉ rõ: giao lưu văn hóa là một trong những động lực chủ yếu thúc đẩy xã hội nhân loại tiến lên, văn hóa một khi xuất hiện, thì tất sẽ có sự giao lưu, mà sự giao lưu đó không một sức mạnh nào có thể ngăn cản được. Do văn hóa giao lưu với nhau, văn hóa của các dân tộc trên thế giới mới có thể bổ sung cho nhau và cùng phát triển, mới tạo nên hiện tượng phồn vinh văn hóa muôn hồng nghìn tía trên thế giới ngày nay.^[1]

Việc giao lưu văn hóa giữa Trung Quốc và các nước ASEAN cũng vậy, đồng thời thế mạnh được thiên nhiên ưu đãi. Trước hết, về mặt địa lý, Trung Quốc giáp liền với nhiều nước ASEAN, núi sông liền một dải, nhiều dân tộc có hiện tượng chung là dân tộc qua biên giới và có quan hệ hôn nhân với nhau. Điều đó đã đặt nền tảng địa lý và nhân văn tốt cho việc giao lưu văn hóa. Mặt khác, "Con đường tơ lụa trên biển" do Trung Quốc cổ đại và các nước khác trên thế giới xây dựng nên đã tạo điều kiện giao thông thuận tiện

[1] Quý Tiễn Lâm: "Xung đột và hòa hợp của văn hóa-Lời tựa", "Xung đột và hòa hợp của văn hóa" Trương Đại Niên, Thang Nhất Giới, Nxb Đại học Bắc Kinh, năm 1997, Tr2.

cho việc giao lưu kinh tế, văn hóa giữa Trung Quốc và các nước ASEAN.

Trung Quốc muốn đối thoại tư tưởng và văn hóa với nhiều nước ASEAN có sử dụng ngôn ngữ văn tự khác nhau thì phải nhờ vào phiên dịch. Dịch thuật thường chia làm hai loại, đó là dịch nói và dịch viết. Theo sử sách, hoạt động dịch nói giữa Trung Quốc và các nước ASEAN bắt đầu từ thời Tây Chu, nhưng dịch viết lại xuất hiện vào thời Minh, cách đây hơn 500 năm lịch sử. Trong hơn 500 năm qua, các nước ASEAN đã dịch nhiều tác phẩm văn hóa của Trung Quốc, trong đó nhiều nét tư tưởng văn hóa Trung Hoa đã hội nhập vào nền văn hóa của những nước đó. Số tác phẩm mà Trung Quốc dịch của các nước ASEAN cũng khá nhiều. Hoạt động phiên dịch lấy văn tự để chuyển tải càng có lợi cho việc kế thừa và phát triển giá trị văn hóa, đưa việc giao lưu văn hóa giữa Trung Quốc và các nước ASEAN lên một tầm cao mới.

Tháng 9 năm 2013, khi phát biểu tại lễ khai mạc Hội chợ Trung Quốc - ASEAN lần thứ 10 tổ chức tại thành phố Nam Ninh, Quảng Tây, Trung Quốc, thủ tướng Trung Quốc Lý Khắc Cường đã chỉ rõ: Trung Quốc và các nước ASEAN đã chung tay mở ra "Mười năm vàng" hợp tác. Ông kêu gọi Trung Quốc và các nước ASEAN đã tới đèo còn phải trèo lên đỉnh, sáng tạo "Mười năm kim cương" mới. Tháng 10 năm 2013, trên buổi tọa đàm về công tác ngoại giao các nước láng giềng, tổng bí thư Tập Cận Bình đã nhấn mạnh, phải giới thiệu tốt phương châm chính sách đối nội và đối ngoại của Trung Quốc, trình bày tốt câu chuyện của Trung Quốc, truyền bá tốt tiếng nói của Trung Quốc, tiếp nối giấc mộng Trung Quốc với nguyện vọng có cuộc sống tốt đẹp của nhân dân các nước láng giềng, cũng như tương lai phát triển trong khu vực, làm cho ý thức khối vận mệnh bắt rễ vào các nước láng giềng. Như vậy, việc phiên dịch các tác phẩm kinh điển của văn hóa Trung Hoa sang các nước ASEAN, không những có ý nghĩa lịch sử quan trọng, mà còn ẩn chứa khí vị thời đại nồng thắm.

Cái gọi là giao lưu, tất nhiên là "có đi có lại", Lễ ký có câu: "Vãng nhi bất lai, phi lễ giả; lai nhi bất vãng, diệc phi lễ giả." Cũng như các nước ASEAN, Trung Quốc vừa phiên dịch và tiếp thu tinh hoa văn hóa nước ngoài, và cũng

quảng bá phần tinh túy văn hóa nước mình ra thế giới. Là một trong những nhà xuất bản đầy tư tưởng nhân văn nhất Trung Quốc, nhà xuất bản trường Đại học Sư phạm Quảng Tây đưa ra ý tưởng và bắt tay vào làm *Tủ sách Trí tuệ phương Đông*. Việc làm đó không những là sự kiện lớn của giới phiên dịch và giới nhân văn Trung Quốc, mà còn là sự lựa chọn tất yếu của Trung Quốc và các nước ASEAN để tăng cường trao đổi và hiểu biết lẫn nhau. Là đơn vị đảm nhiệm công tác phiên dịch chính, trường Đại học Ngoại ngữ Ngoại thương Quảng Đông và trường Đại học Dân tộc Quảng Tây đều là cơ sở đào tạo nguồn nhân lực cử nhân ngoại ngữ phi thông dụng cấp quốc gia, có thể mạnh phiên dịch về các ngôn ngữ văn tự các nước ASEAN. Sự hợp tác của ba cơ quan này sẽ tỏa ra nhiều tia sáng, truyền bá văn hóa Trung Quốc tốt hơn nữa sang các nước ASEAN.

Quan chức của UNESCO cho rằng, "Giao lưu văn hóa là hiện tượng toàn cầu hóa mới" ^[1]. Chúng tôi hy vọng thuận theo trào lưu lịch sử và xu thế thời đại này, làm một chút việc mà chúng tôi có khả năng làm được.

Chúng tôi trân trọng giới thiệu tủ sách này đến bạn đọc.

Lưu Chí Cường

Ngày 25 tháng 1 năm 2015

[1] Bài phát biểu của Katerina Stenou, vụ trưởng Vụ chính sách văn hóa và đối thoại xuyên văn hóa của UNESCO, "Góc nhìn Đông Á văn hóa thế giới", Nxb Đại học Bắc Kinh, năm 2004, Tr3.

老子骑牛图（明 张路 绘）

Lão Tử Kỵ Ngưu Đồ (Trương Lộ đời Minh vẽ)

前言

《老子》又名《道德经》，据魏代王弼注本（见《诸子集成》第三册，中华书局1954年版），全书八十一章，分上下经（篇）。上经（道经）三十七章，下经（德经）四十四章，总计5289字（不含标题）。

《老子》是先秦时代道家学派的重要典籍，老子所著。

老子是道家学派的创始者，姓李，名耳，字聃，一说字伯阳，谥聃，人们尊称他为“老子”。生于春秋末年，楚国苦县（今河南鹿邑）厉乡曲仁里人，曾经担任周王朝守藏室的长官。后来他见周王朝衰微，就西出关而去。走到函谷关时，守关的长官对他说：“您将要隐居起来了，请费心写下一本书再走吧。”于是他写下了这本《道德经》，便出关而去，没有人知道他去了哪里。但据说很长寿，《史记》说他活了一百六十多岁，又说活了二百多岁。

《老子》一书，思想是老子的，原稿也是他写的，但定稿成书并在社会上开始流传却在战国时代。

汉代初年，以老子思想为主要内容的“黄老之学”占统治地位，

直接促成了“文景之治”。汉武帝独尊儒术后，老子思想仍然十分盛行。东汉道教兴起，老子被道教奉为教主，称“太上老君”。他的思想学说，无论在古代，还是在今天，都有着广泛而深刻的影响，同儒家孔孟思想学说一样，都是中华优秀传统文化的重要内容。

道家与道教既有区别，又有联系。道家是学术，道教是宗教，一个讲哲理，一个讲信仰，二者并不等同。但自道教奉《老子》为经典后，道教从道家思想中找到了立足的根据，而道家思想也通过道教扩大了影响，丰富了内容。

老子所说的“道”，从哲学上说，有两个含义，一是道本（本体论），一是道运（规律论）。就“道本”来说，“道”指的是宇宙万物的起源以及构成宇宙万物的原物质，也就是“气”。老子认为阴阳之气相互鼓荡融合，产生和气，从而滋生了、构成了万物。也就是说宇宙万物都起源于虚无的“气”，老子称之为“道”。“道”的最重要的特性是虚无、自然、无为而无不为。

就“道运”来说，“道”指的是宇宙万物的运动规律。老子认为，由虚无的“道”产生出来的无穷的有形的“物”，其运动变化的规律与“道”是完全不同的。虚无的“道”可以称“无”，称“一”，称“大”，它永远存在，它的存在是绝对的。而无穷的有形的“物”，可以称“有”，称“万”，称“小”，其运动总是向自己对立的方向转化，总是不停地变动，它的存在是相对的。这里所说的“物”，包括自然界和人类社会以及每个人的人生道路、生命历程……

在区分了“道”与“物”后，老子教我们“以道观物”。

春秋时代，周天子大权旁落，诸侯群雄互相争霸，战乱频仍，社会动乱不安。老子认为原因在于“其上之有为”。这里说的“有为”有特定的含义，不是一般人所说“有所作为”的意思，而是指在上位者贪图一己私利而“乱为”，或违反客观规律而“妄为”，这都违背“自

然无为”的“道”。“有为”的主要表现，一是发动侵略攻伐的战争，二是对民众征收沉重的租税，三是让民众服繁重的兵役和劳役，四是对民众施以严苛的刑罚。

针对统治者的“有为”，老子主张统治者应推行体现“道”的精神的“无为”的政治。“无为”不是“无所作为”，而是顺势而为（按“道”的规律办事，按客观规律办事），不“乱为”、“妄为”。在政治上，老子主张不扰民，让民众休养生息。在民风上，要求统治者善于引导民众保持淳朴的真性，免受社会不良习气的污染。而统治者自身则要少私寡欲，为政则要宽容公平。

在人生观上，老子要求人们回归“道本”，而回归“道本”就是“德”。老子所说的“德”，就是指符合“道”的人类生活的准则。就人性来说，是扫净尘俗之诈伪与浮华，回归人性之真朴。

老子谈论“道德”，重在“阴柔”，具体形象就是“大地”，就是“母亲”。老子说：“人法地，地法天，天法道，道法自然。”（二十五章）人首先要效法“大地”，效法“母亲”，通过“法地”，然后“法天”，“法道”，“法自然”。《老子》一书，可以看成是“大地”的赞歌，“母亲”的颂歌，“生命”的欢歌。

人应当怎样效法“大地”，效法“母亲”，进而效法“天”，效法“道”呢？归纳起来，有下面几个要点：致虚守静，无为不争，尚弱贵柔，守雌居下，谦退取后，无欲知足，功成身退，返璞归真。这些内容，也就构成了老子自然无为的人生哲学。

上述种种“大地”、“母亲”的特性，也就是“道”的特性。而“道”的特性，概括地说就是“朴”，就是“真”。这有如婴儿，淳厚至极，未受一丝一毫尘俗的污染。

老子人生哲学对我们的启示是多方面的，其中包含着非常有价值的生活智慧与人生追求：

1. 天人合一的归根复命。老子说“道法自然”，“自然”是“自然而然”的意思，是“无为而无不为”的意思。天的特性是自然，道的特性是自然。老子主张人与道共生，人与天同体，追求“天人合一”的境界。人要效法自然，就要平息情感的焦躁，保持内心的安宁；扫尽尘世的虚浮，回归人性的真朴。老子还主张人要融入“自然而然”的大自然（自然界），召示我们爱护大自然，重视生态平衡，进一步去亲近大自然，去享受那久违的清新与宁静。

2. 以道观物的高瞻远瞩。老子认为，形而下的“物”都是相对的存在，在不断地向对立面转化。日常生活中，我们常常被俗务所纠缠，为现象所迷惑，以物观物，就事论事，站不高，看不远，认识偏执，思想僵化，因而常常耿耿于怀，烦恼无尽。老子告诉我们，不要以物观物，而要以道观物，用形而上的“道”，来看形而下的“物”，看清形而下的“物”的特性和规律。我们如果真能做到以道观物，面对林林总总的纷繁俗务，就会获得一种恬淡平和、超然豁达的心态，就会获得生活的无穷乐趣，享受美好的人生。

3. 善利万物的博大胸怀。老子主张，人对物，要有慈母般的爱，不自利，不偏私，要像水那样“善利万物”而不求回报。这是一种伟大的奉献精神，伟大的博爱胸怀。在我们的社会生活中，如果人人都能献出一点爱，我们的生活必将更加美好，更加祥和，更加精彩。

4. 少私寡欲的恬适心境。私心过重，物欲膨胀，处处攀比，不厌求索，往往给现代人带来烦恼。老子主张“少私寡欲”，在物欲上要克制，要知足。人们有私心，有欲求，这是正常的，但要有度。过分地追求往往会作茧自缚，甚至会适得其反，带来祸患。少私寡欲，心中就会获得宁静。澹泊和宁静使我们更能感受到生命的价值和生活的美好。

5. 以退为进的生存策略。老子主张“不为人先”，知雄守雌，从策略上说就是要以退为进，以静制动，养精蓄锐，后发制胜。“将欲夺之，

必固与之。”（三十六章）这既是万事万物的自然规律，也有以退为进的深刻含义。

6. 以柔克刚的坚韧精神。老子贵柔尚弱。知雄守雌，水滴石穿，这里的柔弱，更多地表现为以柔克刚的坚韧。这往往要从小处做起，踏踏实实、一步一个脚印。“图难于其易，为大于其细。”（六十三章）“千里之行，始于足下。”（六十四章）注意每一个细节，做好每一件小事，是成就大事的基础。

7. 见微知著的深邃智慧。老子告诉我们，在日常生活中，要善于见微知著，使问题还处在萌芽状态时就能得到解决。所谓“为之于未有，治之于未乱”（六十四章），就是要有见微知著的睿智，能够防患于未然。

8. 长生久视的贵生意识。老子是贵生的。他认为人要珍爱自己的生命，也要珍爱他人的生命，不要违背天道而胡作非为。老子主张清静无为，少私寡欲，爱惜精力，养护身心，力求“长生久视”。老子的人生哲学、处世哲学，从某种意义上说，也是为了保护自己，能够健康长寿。总之，道家认为，人的生命是最可宝贵的。我们应当珍爱生命，力争活得健康，活得长久，活得幸福，活得有意义，有价值，让有限的生命，放射出无限的光辉。

本书从《老子》中精选出100则，进行了通俗易懂的翻译和解析，力求将老子思想的原貌较为完整地呈现在读者面前。希望《老子》的思想精华，能给今天的人们带来更多的有益启示。

Lời nói đầu

Sách "Lão Tử" còn có tên gọi khác là "Đạo đức kinh", căn cứ theo bản chú thích của Vương Bật đời Ngụy (xem "Chư tử tập thành", quyển III, Trung Hoa thư cục, xuất bản năm 1954), toàn thư có 81 chương, chia thành thượng hạ kinh (thiên). Thượng kinh (Đạo kinh) có 37 chương, Hạ kinh (Đức kinh) có 44 chương, tổng cộng 5289 chữ (không bao gồm tiêu đề).

Sách "Lão Tử" là kinh điển quan trọng của học phái Đạo gia thời Tiên Tần, do Lão Tử soạn.

Lão Tử là người sáng lập học phái Đạo gia, họ Lý, tên Nhĩ, tự Đam, thuyết khác nói ông tự là Bá Dương, thụy Đam, mọi người tôn xưng ông là "Lão Tử". Ông sinh vào cuối thời Xuân Thu, người lí Khúc Nhân, hương Lệ, huyện Khổ nước Sở (nay là Lộc Ấp, Hà Nam), từng đảm nhận chức Trưởng quan ở Thủ tàng thư triều đại nhà Chu. Về sau ông thấy vương triều Chu suy yếu đồi bại, bèn bỏ quan tước đi về hướng tây. Đi đến Hàm Cốc Quan, trưởng quan cai quản cửa quan nói với Lão Tử rằng: "Ngài chuẩn bị đi ở ẩn rồi, xin ngài vất vả viết cho một cuốn sách rồi hãy đi." Thế là Lão Tử viết ra

cuốn sách "Đạo đức kinh" này, viết xong ngài xuất quan ra đi. Không ai biết Lão Tử đi đâu. Nghe nói, Lão Tử sống rất thọ. Sách Sử kí ghi Lão Tử thọ hơn 160 tuổi, thuyết khác nói ông sống hơn 200 tuổi.

Sách Lão Tử, tư tưởng là của Lão Tử, bản thảo sơ khai do ngài viết, nhưng bản thảo hoàn thiện và bắt đầu lưu truyền trong xã hội lại vào thời Chiến Quốc.

Những năm đầu nhà, học phái "Hoàng Lão" (Hoàng Lão chi học) lấy tư tưởng Lão Tử làm hệ tư tưởng chủ đạo chiếm địa vị thống trị và tạo dựng được nền thái bình thịnh trị dưới thời đại Văn đế và Cảnh đế (Văn Cảnh chi trị). Sau khi Hán Vũ Đế độc tôn Nho học, tư tưởng Lão Tử vẫn vô cùng thịnh hành. Thời Đông Hán, Đạo giáo hưng khởi, Lão tử được Đạo giáo tôn sùng làm Giáo chủ, xưng là Thái thượng lão quân. Tư tưởng học thuyết của ông, bất kể trong thời cổ đại hay trong xã hội ngày nay, đều có ảnh hưởng rất sâu rộng, cùng với tư tưởng học thuyết Khổng Mạnh của Nho gia, đều là những nội dung trọng yếu của nền văn hóa truyền thống Trung Hoa.

Đạo gia và Đạo giáo vừa có khác biệt, lại vừa có liên quan với nhau. Đạo gia là học thuật, còn Đạo giáo là tôn giáo, một bên coi trọng triết lí, một bên đề cao tín ngưỡng, hai bên hoàn toàn không đồng đẳng. Nhưng từ khi Đạo giáo coi sách "Lão Tử" là kinh điển, thì Đạo giáo đã tìm thấy trong tư tưởng Đạo gia căn cứ vững chắc, đồng thời tư tưởng Đạo gia cũng thông qua Đạo giáo mà ngày càng phong phú về nội dung và mở rộng tầm ảnh hưởng hơn nữa.

"Đạo" mà Lão tử nói, xét từ phương diện triết học, có hai hàm ý, một là "Đạo bản" (Bản thể luận), hai là "Đạo vận" (Quy luật luận).

Nói về "Đạo bản", "Đạo" là chỉ sự khởi nguyên của vạn vật trong trời đất và là vật chất ban đầu cấu thành nên vạn vật trong trời đất, đó cũng chính là "khí". Lão Tử cho rằng khí âm dương hòa hợp hỗ trợ lẫn nhau, sản sinh ra hòa khí, từ đó sinh sôi và cấu thành vạn vật. Cũng có nghĩa là vạn vật trong trời đất đều được khởi nguồn từ một cái "khí" hư vô, Lão Tử gọi là